

PREVENTIO (EHKÄISY), ENNAKOINTI JA SENIORIT

HELSINKI 25.5.2023

Sirkka-Liisa Kivelä

Yleislääketieteen ja geriatrian erikoislääkäri

Professori (emerita) Turun yliopisto

Dosentti, Helsingin yliopisto

KOMMENTTIPUHEENVUORO NI

- ▣ Lääkärin, tutkijan, tietokirjailijan, täydennyskouluttajan, yleisöluennoitsijan, entisen omaishoitajan, nykyisen seniorin ja kansalaisen näkökulma
- ▣ mitä Anjan hieno puheenvuoro tarkoittaa käytännön toiminnassa?

KAKSI YKSITYSKOHTAA

▣ ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS

Todella tärkeä, korostettava ja onkin korostettu

Käytännön toiminnassa ”veteen piirretty viiva”

eli yksilöllinen määrittäminen + hoidon, teon ym. vaikutukset

Pakkohoito – hyvä hoito – laiminlyönti

Alikorostaminen voi johtaa hoitoon pakottamiseen

Ylikorostaminen voi aiheuttaa puutteita hoidossa ja hoivassa

Esim. elintärkeä lääke, elintärkeä hoito (Mauri), pakkastalveen lähteminen

Vaatii keskusteluja, neuvotteluja, ohjausta

KAKSI YKSITYISKOHTAA

▣ PALVELUTARPEIDEN SELVITTELY JA PALVELUSUUNNITELMA

Todella tärkeitä

Outoja tilanteita iäkkäille ja omaisille

Palveluita ei tunneta riittävän hyvin

Tehdään melko kiireesti

Suunnitelma saattaa olla epärealistinen

Seniorineuvonnassa tulisi kertoa – tärkeitä
ennakoinnin aiheita

SENIOREIDEN NEUVONTA(PALVELUT)

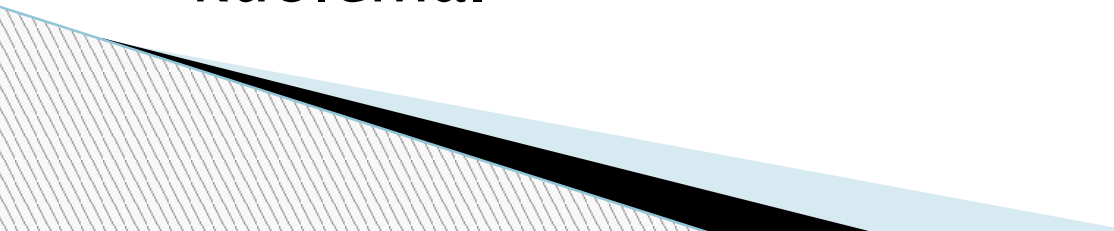
Seniorineuvolat, vanhusneuvolat, iäkkäiden neuvonnan puhelinpalvelut, hoitajien ja lääkäreiden vastaanottojen osa, järjestöjen yhteiset tilaisuudet, yksityiset tahot ym.

Lapset, nuoret, keski-ikäiset: sairauksien ja ennenaikaisten kuolemantapausten ehkäisy eli primääripreventio (ennaltaehkäisy) tärkeää

Ikääntyvät, iäkkäät: ennaltaehkäisyn lisäksi sairauksien etenemisen ehkäisy (sekundääripreventio) ja sairauksien aiheuttamien haittojen ehkäisy sekä toimintakyvyn ylläpitäminen (tertiääripreventio) korostuvat (geriatrinen preventio)

Anjan puheenvuoro avaa ennakoinnin eli tulevaisuuden suunnittelun tärkeyden seniorineuvonnassa

IÄKKÄIDEN ELÄMÄN TILANNE

- Sairaudet ja toimintakyvyn heikkenemiset tosiasioita etenkin kaikista vanhimpien keskuudessa
 - Kuolema lähestyy ja tulee todeksi
 - Seniorit ovat realisteja: kiinnostuneita ehkäisystä ja ennakoinnista ja toimivat oman kuntonsa ja hyvinvointinsa säilyttämisen hyväksi
 - Tulevaisuuden suunnittelu tarvittavine konkreettisine toimintoineen eli ennakointi tulee todella tarpeelliseksi. Tavoitteena hyvä elämä ja kuolema.
-

ENNAKOINNIN TARVETTA ON

▣ Syitä mm.

palvelurakenteen muutokset (kotona
asumisen korostaminen)

sosiaaliturvan pirstaleisuus

gerontologisten tietojen lisääntyminen (esim.
ympäristöjen ja yhteisöjen merkitys iäkkäiden
suoriutumiseen ja hyvinvointiin)

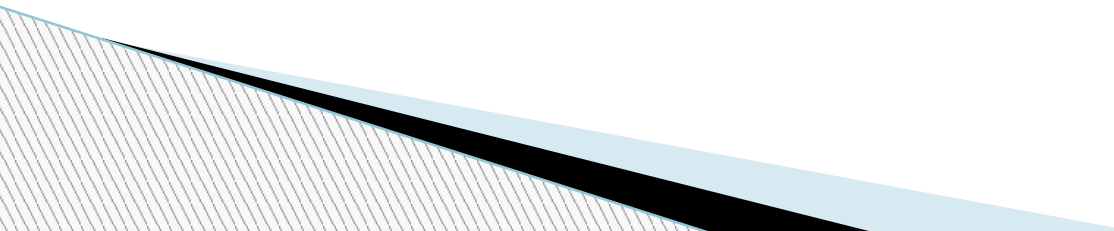
iäkkäiden itsemääräämisoikeuden ja oman
tahdon korostaminen ja muu lainsäädäntö
muutoksineen

jatkuvasti pidentynyt elinikä

AIHEITA ENNAKOINTIIN

- ❑ Oman asunnon, asumisympäristön ja asumisyhteisön soveltuvuus ja turvallisuus fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen ja sosiaalisen toiminnan hidastuessa ja heikentyessä. Myös se, kenelle kodin avaimet ja tieto tärkeiden asiakirjojen säilytyspaikasta ja omasta tahdosta
- ❑ Mahdollisuudet elää jatkuvasti muuttuvassa ja digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Miten oppia uutta, pysyä tiedossa, kuka auttaa tarvittaessa?
- ❑ Oikeudellinen ennakointi: valtakirjat, elämänlaatutestamentti, hoitotahto, hoivatahto, edunvalvontavaltuutus, testamentti, lahjat, muut omaisuusjärjestelyt ym.

AIHEITA ENNAKOINTIIN

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tunteminen
 - Apuvälinemahdollisuuksien sekä tekniikan hyväksikäytön tunteminen
 - Sosiaaliturvan tunteminen
 - Turvallisten ihmissuhteiden ja sosiaalisen verkoston ylläpitäminen – konkreettinen apu, ikääntyvän oman tahdon tunteminen
-

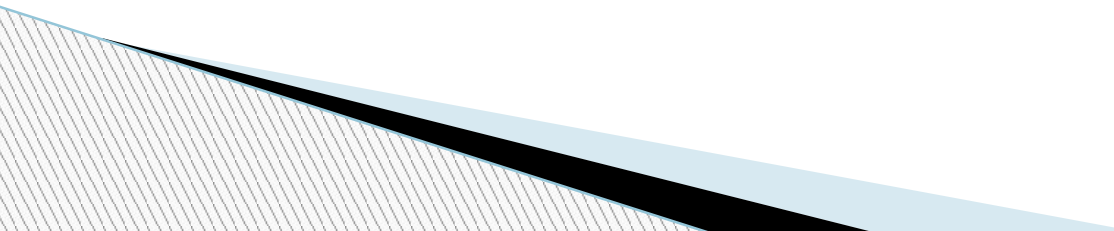
KENEN TEHTÄVIÄ?

- Iäkkäiden itsensä – aloitettava toimintakykyisessä seniori-iässä. Myös se, että kertoo toiveistaan ym.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon – resurssipula, kapea lähestymistapa, iäkkäiden neuvontapalvelut eivät ole kattavia
- Järjestöjen
- Yksityisten asiantuntijatahojen
- Tiedotusvälineiden
- Omaisten
- Hyväkuntoisten senioriystävien

MITÄ MUUTA TARVITAAN?

- ▣ Yhteistyötä: asiantuntijat – seniorit ja monet muut tahot
- ▣ Koulutusta, puhumista: vanhustyöntekijöille, suunnittelijoille, vanhuspalveluiden johdossa toimiville, järjestöille, seurakunnille, tiedotusvälineiden edustajille ym.
- ▣ Järjestöjen aktiivista toimintaa

**PALJON TEHDÄÄN JO
LISÄÄ KESKUSTELUA, ENNAKOINNIN TÄRKEYDEN
KOROSTAMISTA JA TOIMINTAA
JÄRJESTÖJEN JA SEURAKUNTIEN SEKÄ JULKISEN
SEKTORIN NEUVONNAN SUUNNITTELU**

TERHO

KIITOKSET JA KAUNISTA
KEVÄTKESÄÄ JA TULEVAA
KESÄÄ!

Sirkka-Liisa

